

POSTANOWIENIE

Dnia 21 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania M.G.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o emeryturę pomostową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 września 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

I odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

**II zasądza od M.G. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
Oddział w K. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 czerwca 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację wnioskodawcy M.G. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 16 czerwca 2015 r., w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K. o emeryturę pomostową.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż wnioskodawca jedynie w okresie zatrudnienia w K. S.A. w K., to jest w okresie od 13 listopada 1997 r. do 16 maja 2008 r. pracował w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych, wykonując prace wymienione w punkcie 33 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Sąd zaakcentował, że w pozostałych dwóch

okresach, to jest w trakcie zatrudnienia w dawnej Hucie im. [...] w K. od 23 lutego 1981 r. do 21 maja 1987 r. oraz w (...) Spółdzielni [...] w K. od 13 lipca 1989 r. do 31 grudnia 1990 r. wnioskodawca nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. Sąd zauważył, że w pierwszym zakładzie pracy wnioskodawca nie wykonywał pracy wymienionej w punkcie 10 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych - pracy bezpośrednio przy obsłudze agregatów i urządzeń do produkcji metali nieżelaznych, a zajmował się naprawą klimatyzatorów. Praca w drugim z nich nie miała znamion pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w rozumieniu punktu 35 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, który wymienia pracę w pomieszczeniach o narzuconej technologii temperaturze powietrza poniżej 0°C, bowiem wnioskodawca pracował nie tylko w pomieszczeniach o temperaturze poniżej 0°C, ale również w temperaturze równej 0°C.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w sprawie niesporne było, że po dniu 31 grudnia 2008 r. wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a zatem nie spełniał warunku określonego w art. 4 pkt 6 tej ustawy. Wobec powyższego w przypadku wnioskodawcy istota sporu sprowadzała się do realizacji dyspozycji art. 49 pkt 3 ustawy, a mianowicie posiadania przez niego w dniu wejścia w życie tej ustawy, czyli na dzień 1 stycznia 2009 r., wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Zdaniem Sądu Apelacyjnego sformułowanie „okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3”, zawarte w art. 49 pkt 3 tejże ustawy, oznacza właśnie okres pracy wskazany w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy bez wliczania do niego okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy emeryturach i rentach z FUS. Błędne jest zatem stanowisko, że art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych umożliwia nabycie prawa do emerytury pomostowej po uwzględnieniu okresu 15 lat pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 49 pkt 2 i 3 w związku z art. 3 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w związku z art. 2 Konstytucji RP.

Stosownie do treści art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na okoliczność, że w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jak również istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ pkt 1 i 2 k.p.c.). Naruszenie przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa materialnego spowodowało, zdaniem skarżącego wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, którego obowiązywanie narusza istniejący porządek prawny. Wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej wnioskodawca uzasadnił również tym, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ pkt 1 k.p.c.), polegające na rozstrzygnięciu:

1) czy odesłanie zawarte w art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych dotyczy wyłącznie prac wskazanych w załączniku nr 1 i nr 2 do przedmiotowej ustawy, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, czy odesłanie to dotyczy także art. 3 ust. 4-7 ustawy o emeryturach pomostowych, w których ustawodawca rozszerzył katalog osób uznawanych za pracowników wykonujących prace w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze;

2) czy zgodnie z art. 3 ust. 7 ustawy o emeryturach pomostowych, praca wykonywana przed dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, będąca pracą w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej, lecz nie spełniająca jednocześnie przesłanek do zakwalifikowania jej jako pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, może zostać zaliczona do 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymaganego do przyznania prawa do emerytury pomostowej;

3) czy zawarte w art. 3 ust. 7 ustawy o emeryturach pomostowych rozszerzenie katalogu osób uważanych za wykonujące prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, należy zrozumieć w taki sposób, że

osoba, która legitymuje się wypracowanym 15-letnim stażem pracy w warunkach szkodliwych lub o szczególnym charakterze jeszcze przed dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, winna być traktowana jako osoba upoważniona do otrzymania prawa do emerytury pomostowej w myśl ustawy o emeryturach pomostowych;

4) czy w przypadku, gdy osoba ubiegająca się o prawo do emerytury pomostowej nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze po 1 stycznia 2009 r., ale legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według uprzednio obowiązujących przepisów (rozporządzenie w sprawie wieku emerytalnego pracowników), to w myśl art. 49 pkt 3 w związku z art. 3 ust 7 *in fine* ustawy o emeryturach pomostowych, osoba ta może zostać uznana za osobę wykonującą pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu aktualnie obowiązujących przepisów.

Stosownie do art. 398³ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt. 2 k.p.c. skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na okoliczność, że w przedmiotowej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ pkt 2 k.p.c.), które zostały przytoczone szerzej w uzasadnieniu skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem

Sądu Najwyższego, powinno polegać na sformułowaniu tego zagadnienia (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11). Musi być to zagadnienie nowe i nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie sądowym (T. Ereciński, [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, red. T. Ereciński). Jeżeli zagadnienie prawne było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, skarżący powinien wykazać, że wystąpiły okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383).

Mając na uwadze powyższe reguły, zauważyć należy, że w zakresie interpretacji przepisu art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych zapadł wyrok Sądu Najwyższego z 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62, w który Sąd stwierdzono, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub przepisów dotychczasowych) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 1999 r. W przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy w warunkach szczególnych według poprzednio obowiązujących przepisów, to może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych). Innymi słowy, brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej takiemu ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze aktualnie nie może być kwalifikowany w taki sposób.

Pogląd ten został potwierdzony w późniejszym wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2012 r., I UK 164/12, OSNP 2013 nr 15-16, poz. 185, w którym zajęto stanowisko, że "okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3" zawarte w art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych oznacza okres pracy wskazany w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, bez wliczania do niego okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Odnosząc się do drugiej z podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, uznać należy za niewystarczające wskazanie przez skarżącego, że "w przedmiotowej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ pkt. 2 k.p.c.), które zostały przytoczone szerzej w uzasadnieniu skargi kasacyjnej". W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527).

Nie jest jasne, czy intencją skarżącego było również wniesienie o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność. Wskazał on podstawę prawną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jednocześnie podając jednak, że wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na okoliczność, że w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jak również istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne

wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W dalszych rozważaniach skarżący wskazał, że jego zdaniem naruszenie przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa materialnego spowodowało, wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, którego obowiązywanie narusza istniejący porządek prawny.

Zauważyć należy, że jeżeli skarżący wskazuje na przepisy prawa materialnego, których stosowanie w praktyce wywołuje rozbieżności, czy też przepisy prawa wymagające wykładni, to z natury rzeczy nie mogą one równocześnie przemawiać za oczywistością skargi kasacyjnej. Co jest sporne nie może być oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13, LEX nr 1771724).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.